Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна), кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмістерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаса Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»

«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»

(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)

Харків
2023

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840
УДК 37.013.77:[378+373.5]
П86

Редакційна колегія:
Білик В. М. – к-т пед. наук, доцент кафедри кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент кафедри кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, рофесор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Якімова М. Е. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Затверджено редакційно-видавничої радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 18.05 2023 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 – 18 березня 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. 1162 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І
МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРИЧНИЙ І КОМПАРАТИВНИЙ ДИСКУРС РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Алєксєєва С. В.
Дидактичні засади інтеграції природничих наук у змісті освіти в умовах сучасних викликів…….. 31

Алієв Е. М.
Витоки організації дистанційної освіти у вищій школі Канади …….....… 33

Барко М. Ю.
Роль музичного мистецтва у вихованні особистості ……... 35

Бєлоліпцев В. А.
Історичний огляд питання формування відповідального батьківська……..... 37

Бочарова А. П.
Методи організації навчання в університетах Великої Британії……..…….. 39

Ван Юйхун, Ван Ціхуей
Культурна спрямованість музичної освіти в КНР…….……. 41

Ван Янь
Рекомендації фахівців щодо формування музичної культури студентів в університетах КНР…… 43

Ваховський Л. Ц.
Методи формування джерельної бази дослідження з історії освіти…… 47

Го Сінхуа
Вивчення творчості видатних диригентів України як засіб формування диригентських умінь учителів музичного мистецтва…….. 49

Горлачов О. С., Ковтуненко А. В.
Зародження спеціального навчання та виховання дітей з порушенням слуху в різних країнах світу……... 53

Дегтерьова В. А., Султанова Н. В.
Формування національної самосвідомості учнівської молоді в закладах позашкільної освіти України……..... 56

Другановa О. М., Білик В. М.
Актуальні ідеї К.Ушинського в контексті підготовки сучасного вчителя……..… 59

Ду Кексін, Ляо Цайчжі
Результати досліджень здійснення освіти протягом життя в материковому Китаї за останні двадцять років..……. 62

Золотарьова С. А.
Особливості діяльності викладача вищої школи США…….…… 65

Кадашевич К.О., Якімова М. Е.
Розвиток ідеї індивідуалізації навчання учнівської молоді в працях педагогів XIX століття……... 67

Коваль М. І.
Теоретичні засади соціокультурної компетентності майбутніх філологів…….. 69

Костенко О. В.
Історія понять серед суміжних методологій у німецькому соціально-науковому дискурсі. Висновки для історико-педагогічних досліджень…….. 71
Курило В. А.
Визначення поняття інфомедійної грамотності в працях вітчизняних науковців …… 74
Курило В. С., Караман О. Л.
Критичне мислення як засіб інформаційно-психологічної безпеки особистості... 75
Ланін В. В.
Провіденціалізм як головна ідея виховання в педагогічній думці XI–XVIII століть…… 79
Литвин А. Ф.
Методологічні аспекти професійної освіти в Україні…….. 81
Лі Юньсяо, Ляо Цайчжі
Огляд посттравматичних стресових розладів, спричинених COVID-19, у представників різних професій……..... 83
Лупаренко С. Є., Кабанська Г. А.
Історико-педагогічний підхід до дослідження питань дитинства……... 87
Лу Сюй
Дитяча періодика: термінологічне поле досліджуваної проблеми…….. 90
Лю Генчень
Пісня як засіб навчання дітей китайської мови…..…… 93
Марчук В. В., Хом'як О. А.
Мотиваційно-ціннісний компонент ціннісних орієнтацій студентів…….. 95
Матвєєва О. О.
Формування національної ідентичності студентів музичних спеціальностей….. 97
Нелін Є. В.
Криза історико-педагогічних розвідок як предтеча оновлення методології сучасних досліджень……. 100
Онацький В. М.
Особливості організації онлайн-опитувань у педагогічних дослідженнях…..….. 104
Островська К. В., Бортник К. В.
Ідейно-патріотичний потенціал вокально-хореографічної сюїти Б. Колногузенка «Засвіт встали козаченьки»……..... 105
Пашков В. М.
Правове регулювання медичного туризму в ФРН……..…….. 107
Петренко О. Б., Шеремет Н. М.
Дефініція поняття «розвиток вищої педагогічної освіти»: сучасне трактування... 110
Попова О. В.
Методологічні підходи до впровадження інновацій в освітню практику…….. 112
Ткачов С. І., Ткачова Н. О., Ткачов А. С.
Застосування agile-методології в управлінні освітніми проєктами майбутніх учителів……..… 115

У Ді, Васильєва С.О.
Генезис іміджу вчителя КНР……..…. 119
У Юе
Диференційований підхід у підвищенні кваліфікації учителів у КНР……. 122
Хоменко І. В., Зеленська Л. Д.
Громадянська освіта учнів у системі загальної середньої освіти Німеччини..… 124
Хоменко С. В., Семенченко О.В.
Поняття неформальної освіти дорослих у світовій педагогічній думці…..……... 126
Хоу Цзяньвей
Формування національної самосвідомості молоді в КНР як актуальна проблема сьогодення……... 128
Хрик М. В.
Система політичного і громадянського виховання в Німеччині……. 131
Цзя Ван, Ляо Цайчжі
Реалізація освітніх стратегій формування психічного здоров'я студентів коледжів та університетів згідно концепції інноваційної освіти……. 133
Чан Чжень
Сучасна хореографічна освіта: китайський та український досвід……. 138
Чень Ін, У Хунся
Дослідження впливу залежності студентів від мобільного телефону на їхню навчальну успішність…… 140
Чжан Сяолінь, Ляо Цайчжі
Про сучасний стан та педагогічні шляхи виховання почуття вдячності в учнів середньої школи……... 147
Чжан Хао
Розвиток музичного виховання у системі дошкільної освіти Китаю…….. 150
Чжан Цзе
Організація фортепіанної освіти в КНР у спеціальних закладах консерваторського типу……... 152
Чжао Цянь
Програма підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти КНР……..... 154
Чжан Ювень
Дослідження в галузі тіньової освіти…….. 156
Чихаріна К. І.
Розв'язання проблеми формування інтелектуальної еліти в Сингапурі……..…... 162
Чуркіна В. Г., Вороніна Г. Л., Федоренко В. П.
Тринітарна система гармонії у філософії Г. С. Сковороди……... 164
Фазан В.В., Кузнецова О. Ю., Штефан Л. А.
Тенденції розвитку вищої освіти в США…… 168
Явдощук А. А.
Поняття проблемно-розвивального навчання здобувачів вищої освіти…….……. 171
Ян Ян
Особливості самореалізації викладача у КНР……..... 173

СЕКЦІЯ ІІ
ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Білецька С. А., Гусєва А. П.
Гейміфікація як засіб підвищення мотивації учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання ……..… 176
Близнюк М. М., Буряк Ю. В.
Використання онлайн сервісів під час профільної підготовки в галузі технологічної освіти ……. 177
Божинська М. А.
Особливості використання формувального оцінювання в старшій школі..... 180
Бойко О. А., Кабанська О. С., Кривко М. Ю.
Реалізація змішаного навчання в зарубіжній вищій школі ……. 182
Віннікова А. В.
Реалізація змішаного навчання в освітньому процесі початкової школи……... 185
Гарета О. Р., Пішун С. Г.
Дистанційні технології та їх реалізація в професійній підготовці вчителів початкової школи…….. 187
Глущенко І. М.
Інноваційні підходи до підготовки майбутніх бакалаврів фінансово-економічного профілю в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти… 190
Гончаренко М. В.
Проблеми організації дистанційного навчання у вищий школі……... 192
Городецька О. В.
Використання онлайн-інструментів для організації спільної роботи учасників освітнього процесу ……... 194
Григоренко Т. В., Захаревич М. А.
Освітньо-комунікативне середовище – сучасні реалії……. 198
Danylyuk S. S.
Distance Education as a Promising Way of Getting Knowledge by Future Specialists .. 201
Дебре О. С.
Дистанційна та змішана форма навчання проєктуванню на уроках «Технології».. 202
Довженко Т. О., Небитова І. А.
Становлення і розвиток дистанційного навчання у світі ……... 204
Доценко С. О.
Кібербезпека учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання……. 207
Zahorulko M.
Personalized learning in the digital educational environment ……..…….. 210
Ігнатюк О. А.
Організаційно-методичні особливості якісної професійної підготовки магістрів та докторів філософії педагогічних і технічних спеціальностей в умовах надзвичайно віддаленого та змішаного навчання …….. 212

Клименко Б. В.
Можливості мобільного навчання в ЗВО ……..….
Коростіль Л. А. 216
Формування навичок упровадження змішаного навчання в закладах освіти……..
Крисенко І. А. 218
Організація дистанційного навчання в умовах воєнного стану……..….
Куценко Т. І. 222
Виклики для вивчення іноземної мови в умовах дистанційного навчання: особливості організації освітнього процесу …….…….
Lavryniuk I. M. 223
Basic teacher's tools in applying blended learning …….……
Лазарєва Т. С. 226
Способи формування зацікавленості учнів на дистанційних уроках української літератури ……..….
Ліпіч Л. М. 228
Дистанційна освіта як форма нетрадиційної освіти..…….
Лунячек С. В. 231
Виклики для дистанційного підвищення кваліфікації педагогічних працівників на сучасному етапі ……...
Лут О. А., Шафорост Ю. А. 234
Реалізація інноваційних освітніх технологій у процесі навчання студентів хімії……
Лутаєва Т. В., Артюх Т. О. 235
Рефлексія в дистанційному навчанні: дієві методики та прийоми……..
Максимовська Н. О. 237
Особливості підготовки майбутніх менеджерів культури в процесі дистанційного навчання ……...
Malykhin O, Zahorulko M 241
Miro in teractive online whiteboard for personalized student learning.……..
Манн Р. В., Крижанівська Л. Г. 243
Використання дистанційного тестування для контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти.……...
Матвєєва О. О., Гриньова В. М. 245
Проблема визначення критеріїв у педагогічних дослідженнях..……..……..……....
Муринович Н. Ю. 247
Суть поняття дидактичної компетентності.…….……
Нагла Д. Є., Чебакова Ю. Г. 249
Організація партнерської взаємодії як основа успішної педагогічної діяльності майбутніх викладачів вищої школи в умовах дистанційного навчання ……..
Овод Ю. В., Овод О. А. 250
Суть і зміст дистанційного навчання у підготовці студентів соціономічного напрямку …….
252

Оліяр М. П.
Змішане навчання як чинник трансформації освітнього. процесу у ЗВО..……..… 255
Пасічник К. С., Фещенко Г. В.
Методичні рекомендації щодо реалізації дистанційного навчання ……. 257
Пономарьова Н. О.
Засоби цифрових технологій у сучасній освіти …… 260
Прищенко Н. В.
Хвилинки релаксації як засіб психологічного розвантаження учнів середньої та старшої школи під час дистанційного навчання …… 263
Рогова І. З., Плугіна А. П.
Дистанційне навчання як вимога сьогодення…… 266
Рудевіч Н. В., Гапон Д. А.
Дидактичні засоби дистанційного навчання майбутніх інженерів-електроенергетиків……. 268
Саєнко Н. В
Деякі підходи до організації зворотного зв'язку в процесі навчання іноземних мов у ЗВО ……... 269
Середіна І. А.
Оптимізація гібридного процесу навчання майбутніх бакалаврів з економіки підприємства в умовах воєнного часу……..... 272
Слинько М. Ю., Махно С. В., Мироненко Д. Ю.
Електронний освітній ресурс як невід'ємна складова інформаційного освітнього середовища……. 274
Слинько М. Ю., Нефедов О. В.
Організація освітнього процесу в закладі вищої освіти за дистанційною формою навчання……. 277
Sokolovska I., Nechyporenko V., Pozdniakova O.
Organizational and methodical principles of distance and blended Learning in today's conditions ……..…. 280
Твердохліб Т. С., Ємельяновська М. А.
Розвиток комунікативних здібностей здобувачів загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання…….....…..…. 282
Ткаченко В. І.
Використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації самостійної роботи студентів на заняттях з української літератури…… 285
Філімонова І. А.
Особливості організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців професійної освіти в умовах дистанційного навчання…..….. 288
Фітісова І. М.
Застосування дистанційних освітніх технологій у процесі самостійної роботи учнів (на прикладі інформатики)…..…….. 290
Холодова Д. О.
Використання онлайн платформ в організації уроків…… 293

Чжан Ітін
Аналіз застосування мультимедійних технологій в університетах КНР…….. 295
Шапошнікова І. І., Корсун С. М.
Використання сучасних технологій навчання у викладанні біологічних дисциплін майбутнім фахівцям із фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану…… 297
Шапошникова О. Л.
Онлайн-формат у процесі викладання іноземних мов в умовах війни в прифронтовому Харкові……... 299
Шквир О. Л.
До питання дистанційного навчання здобувачів вищої освіти……..… 302
Щебликіна Т. А.,Махновський С. С.
Підготовка майбутніх учителів до реалізації змішаного навчання в закладі загальної середньої освіти……. 304
Яковлева Н. Ю, Малишева Л. С.
Засоби організації дистанційного навчання……. 307
Ян Цзяін
Особливості китайського вокального виконавства……. 310
Янковська Г. В.
Інтеграція цифрових технологій у сфері освіти……..…… 313
Ящук Л. Б.
Особливості дистанційного навчання в закладах вищої освіти в сучасних умовах……. 315

СЕКЦІЯ ІІІ
ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Бахтіярова Халіда
Цифровізація та її вплив на освітній контекст……. 318
Васильченко О. О., Литовченко І. В.
Попередження ризику шляхом забезпечення кібербезпеки та захисту інформації у цифровому просторі…… 320
Скиба Е. К.
Вплив цифровізації на відтворення в суспільстві демократичних цінностей……..……. 322
Язикова В. О.
Використання ІКТ у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів…… 324

СЕКЦІЯ IV
ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Батаєва К. В.
Соціальний інфантилізм versus соціальна зрілість студентів в інклюзивному освітньому середовищі……. 327
Бондар Н. М.
Умови оволодіння писемним мовленням у дошкільні роки…….. 329
Борсук Т. О.
Досвід зарубіжних країн у формуванні інклюзивної компетентності майбутніх психологів……. 330
Валько Т. І.
Моральна підготовка старшокласників з інтелектуальними порушеннями до сімейного життя…… 333
Войтовська А. І.
До питання про заборону дискримінації з інвалідністю…….. 335
Волківський В. М., Коцур Н. І.
Оздоровчо-корекційна робота вчителя фізичної культури з учнями з порушеннями постави……... 337
Григор'єва І. О.
Організація психолого-педагогічного супроводу дітей із порушеннями психофізичного розвитку в умовах конфлікту на Сході України…….. 340
Давиденко Є. О., Пішун С. Г.
До питання реалізації інклюзивної освіти на уроках музичного мистецтва ……..…… 343
Єсіна Н. О., Полякова К .М.
Профілактика наркоманії серед підлітків у закладах загальної середньої освіти…….…. 346
Єсіна Н. О., Кузнецов А. І.
Соціальна активність підлітків із неповних сімей як соціально-педагогічна проблема..... 350
Zhornokui U. V.
Depiction of the category of blindness in the novel «Dawn» by E. H. Porter…… 353
Іванов Д. С.
Форми і методи роботи вчителя фізичної культури з учнями з обмеженими фізичними можливостями……. 354
Капітула М. С.
Логоритміка в системі корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами……..….. 356
Карпова М. В., Сасіна І. О.
Формування соціальних навичок у дітей з порушеннями зору…….. 358
Кін О. М., Чорна Д. Ю.
Зміст і напрями роботи соціального працівника з дітьми-інвалідами…..……..… 359

Коцур Н. І., Шевченко Л. В.
Оздоровчо-корекційна робота з учнями із вадами розвитку зору в освітньому середовищі шкіл-інтернатів…….. 361
Мехед О. Б.
Методичні засади підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я до ефективного впровадження технологій інклюзивної освіти…….. 365
Півторацька П. О., Пішун С. Г.
Проблеми впровадження та педагогічні умови ефективної реалізації інклюзивної освіти……... 368
Пічка О. І
Організація інклюзивної освіти в Україні……..... 369
Пішун С. Г.
Функціонування педагогічних технологій в інклюзивному освітньому просторі……..…… 372
Рібцун Ю. В.
Набуття морфологічних знань здобувачами початкової освіти з особливими мовленнєвими потребами……. 374
Сербенівська І. О., Малишева Л. С.
Організація інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими освітніми потребами……. 377
Сердюк В. О., Пішун С. Г.
Корекційно-педагогічна діяльність як компонент інклюзивної освіти…….. 379
Стасюк Б. С., Ющук Н. В.
Розвиток усного мовлення дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями засобом гри……. 382
Супрун Д. М., Супрун М. О.
Із досвіду проведення позааудиторної роботи із майбутніми дефектологами…… 384
Ушкало К. О.
Методика використання воркауту в роботі з дітьми з особливими потребами…… 386
Чепеленко Ю. І., Жванія Т. В.
Арт-терапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами……. 389

СЕКЦІЯ V
ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

Альохін В. І.
Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інтерактивному навчанні студентів у ЗВО……..... 392
Антипенко І. А., Пішун С. Г.
Функціонування інноваційних процесів у сучасному полі професійної освіти.... 395
Артьомова А. В.
Застосуван-ня карт емпатій як інструмента інновацій в освіті……. 398
Атаманчук Н. М.
Ресурс арттерапевтичних технік у професійному становленні студентської молоді……... 400

Баліка Л. М., Войтович Т. В.
Виховний потенціал українських народних казок щодо формування Морально-естетичних почуттів молодших школярів…….. 402
Баліка Л. М., Демчук Д. О.
Теоретичні аспекти виховання здорового способу життя у молодших школярів.. 406
Баліка Л. М., Матвіюк А. С.
Основні чинники детермінації девіантної поведінки молодших школярів…….. 409
Баліка Л. М, Панчук І. О.
Генеза феномену волонтерства як суспільного явища……. 411
Баліка Л. М, Панчук Г. М.
Використання засобів образотворчого мистецтва в процесі естетичного виховання молодших школярів…….. 415
Баранник М. О., Шейкіна Н. В.
Проблемно-орієнтоване навчання у викладанні освітньої компоненти «Медична та біологічна фізика» для майбутніх фахівців охорони здоров'я…….. 418
Башлай В. М, Руднік Д. Г.
Нові можливості використання штучного інтелекту на прикладі ChatGPT як інструменту для навчання і викладання……..... 420
Бойко О. Ю.
Вплив віртуальної комунікації на мислення учнів закладу загальної середньої освіти…….. 422
Бойчук В. С.
Упровадження освітніх інновації у процесі формування готовності підлітків до міжкультурної комунікації……..... 424
Бондар Ю. В.
Огляд основних підходів до трактування сутності поняття «проєктна технологія»……..... 426
Бондаренко Д. Р.
Наступність в організації інноваційно-дослідної діяльності у закладах загальної середньої освіти……... 430
Вовк Д. В., Бортнюк Т. Ю.
Особливості освітнього процесу в приватному закладі "Years" – школі інтелекту, свободи і щастя…….. 433
Вонсович Ю. В.
Застосування інноваційних електронних технологій навчання в закладі фахової передвищої освіти……. 436
Галатюк Ю. М.
Акмеологічна стратегія формування професійної компетентності учителя фізики…… 439
Гонтар А. С.
Використання спортивної анімації в підготовці майбутніх учителів фізичної культури……... 442
Грабовський О. В, **Кисельова О. І.**
Інноваційні методи, засоби і технології в сучасній вищій освіті…….. 444

Гречаник С. В.
Підручник інтегрованого курсу «Мистецтво» як засіб формування емоційно-етичної компетентності молодших школярів…… 446
Григораш О. В.
Із досвіду впровадження інноваційних освітніх проєктів в освітній процес ЗЗСО……. 449
Гріднєв О. Є.
Використання інноваційних освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх медичних працівників…… 451
Дідик Н. М.
Досвід застосування інноваційних артпедагогічних технологій професійної підготовки фахівців соціальної сфери……..... 453
Драгунова В. В.
Консалтингові послуги в закладах вищої освіти: сутність, зміст, становлення…….…….. 455
Дрібас С. А.,Балабас Н. О.
Особливості застосування інтерактивних технологій навчання в умовах дистанційної освіти…….……... 457
Єсіпова О. О., Семенов М. В
Використання qr- кодів у навчальній діяльності……. 459
Жигула К. В., Сойчук Р. Л.
Інноваційна педагогічна діяльність майбутнього викладача з використанням цифрових технологій в інклюзивному середовищі ……..….. 461
Zeniakin Oleksii
Use of the artificial intelligence in education: opportunities, prospects, and risks……... 463
Калюжний В. В
Зміст, структура та особливості понятійного конструкту «здорове життя школяра»……..….. 466
Козак Р. С., Туренко Н. М.
Використання «ЛЕГО»-технологій у корекції звуковимови дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення ІІІ рівня …….. 467
Козирєв А. Ю., Блохіна І. О.
Використання ChatGPT та нейронних мереж як навчального та наукового інструменту в закладах вищої освіти……..…… 470
Кондратюк С. Ф., Бортнюк Т. Ю.
Формування та розвиток навичок soft skills у молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»…….. 473
Колесник Г. М.
Педагогічні інновації та їх упровадження в заклади загальної середньої освіти.... 476
Колісник Є. О., Цина А. Ю.
Критерії, показники та рівні результативності методики впровадження елементів театральної педагогіки на уроках трудового навчання…….. 478

Корнієнко М. М.
Модернізація форм іншомовної підготовки магістрів-філологів у діяльнісному аспекті……. 480
Коцур Н. І., Шевченко Л. В.
Оздоровчо-освітня робота з учнями із вадами розвитку зору в освітньому середовищі шкіл-інтернатів……... 482
Кулічова С. М.
Освітні інноваційні технології, їх класифікація та зміст……... 486
Кульмінська А. А, Штефан Л. В.
Інноваційні технології у сфері професійної освіти……... 488
Курбанова М.Ш.
Роль медіативної компетентності у формуванні професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти…..… 490
Куропатенко М. О.
Упровадження соціального підприємництва у сферу освіти: загальні ознаки та реалізація в Україні і світі…… 492
Кушнір Т. М.
Переоцінка цінності онлайн курсів у системі неформальної освіти……... 494
Ларіна І. О., Шевченко Н. О.
Використання інноваційних форм та методів у роботі з дітьми дошкільного віку…… 496
Лебедик Л. В.
Інноваційні модульні технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти……... 499
Ліпчевська І. Л.
Форми, методи та засоби формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи……... 503
Логвінова Ю. С., Голуб Н. М.
Ігри як засіб розвитку словникового запасу дітей із загальним недорозвитком мовлення третього рівня…… 505
Лозова О. В.
Розвиток особистісної готовності вчителів до впровадження STEM-освіти як актуальна психолого-педагогічна проблема. …… 507
Малишева Л. С., Ротаєнко А. В.
Інновації в освіті як засіб підвищення ефективності навчання…….…….. 509
Мараховська Е. В.
Особливості інновацій в гуманітарній освітній сфері України в контексті цивілізаційної глобалізації…….…… 512
Мариновська О. Я
Поняття «інновація» у наукових педагогічних дослідженнях…….. 517
Наливайко О. О., Наливайко Н. А.
ChatGPT: початок революції в освіті чи ще один тренд?..……... 520

Нессонова М. М., Кудрявцева Т. О, Бурлака І. С.
Актуальні питання фундаментальної підготовки майбутніх лікарів в умовах сьогодення……..…... 521
Павелків О. М., Вітковська К. О.
Структурні компоненти готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної діяльності……..…… 525
Павелків О. М., Котух І. Я.
Особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів…….…. 528
Павелків О. М., Мельничук Л. Ю.
Сутність поняття наступності у вихованні здорового способу життя дошкільників і молодших школярів……. 530
Петренко О. Б.
Подієвий підхід у вихованні учнів у Новій українській школі……. 533
Петренко О. Б., Рижук О. С.
Формування кроскультурних цінностей у дітей молодшого шкільного віку як педагогічна проблема……. 536
Підсосонна О. В., Бірюк Л. Я.
Складники моделі формування наскрізних умінь молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»……. 539
Плугіна А. П.
Формування пізнавального інтересу в молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій…….……. 541
Пономаренко Т. І.
Сучасні психотехнології формування професійних компетентностей у майбутніх психологів…….. 544
Правник Н. С., Пустовіт Г. П.
Особливості організації краєзнавчої роботи в початковій школі..…….…. 547
Прокопчук Н. Я., Пустовіт Г. П.
Проблема «важких» дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського…….. 551
Пронь О. В.
Інновації в освіті як умова формування творчого розвитку особистості……. 555
Пустовіт Г. П., Бабич А. Я.
Сучасні методи виховання емоційної культури молодших школярів у закладах позашкільної освіти……... 557
Пустовіт Г. П., Спасіба А. С.
Підготовка майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів у процесі моделювання педагогічних ситуацій……... 559
Пустовіт Г. П., Філатова М. С.
Форми та методи формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі……... 563
Рагріна Ж. М., Репетун А. К.
Професійна ідентичність іноземця – майбутнього фахівця медичного профілю: специфіка формування та суперечності……... 568

Ремньова Н. Ю.
Суть комунікативної компетентності учнів початкових класів…….…….. 571
Романова І. А., Славгородська О. А.
Міжкультурний асистент в освіті …… 573
Рудик Ю. С.
Застосування проєктної технології навчання майбутніх фахівців у закладах вищої освіти…….. 575
Собченко Т. М., Суспіченко К. С.
Цифрові технології як засіб формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх викладачів ЗВО……. 578
Собченко Т. М., Федоренко В. В.
Використання інтерактивних технологій у підготовці майбутніх філологів……. 581
Созикіна Г. С.
Інноваційні методики викладання іноземних мов у контексті безперервної освіти…….. 583
Стрельніков В. Ю.
Філософські засади розвитку готовності вчителя до інноваційної педагогічної діяльності у закладі неперервної освіти…….. 585
Сударева Г. Ф
Інноваційний підхід у підвищенні кваліфікації педагогів в умовах післядипломної освіти…….. 588
Танько Т. П., Тарарак Н. Г.
Використання інноваційних технологій у закладах дошкільної освіти…… 592
Терещенко В. С., Шеплякова І. О.
Формування гендерної культури молодших школярів у закладах загальної середньої освіти……..…... 595
Ткаченко А. М., Шеплякова І. О.
До проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціального супроводу вразливих сімей у закладах загальної середньої освіти……... 597
Українець Н. М.
Критерії, рівні та показники готовності студентів закладів вищої освіти до інноваційної професійної діяльності……..…….. 600
Швець Т. Е.
Тьюторинг: інноваційний підхід в освітньому процесі…….……... 603
Shevchenko M. Yu., Andriienko A. A.
Emotional intelligence as an important component of the educational process……. 606
Shevchenko M. Yu., Kushnir K. A.
New methods of representation of emotional intelligence at esl classes…….. 610
Шовкова А. О.
Дизайн-ергономічна компонента інноваційної культури майбутніх викладачів закладів професійної освіти……..… 612

СЕКЦІЯ VI
ЗАГАЛЬНА І ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Андрєєва А. В
Формування економічного мислення майбутніх маркетологів…… 616
Антонюк В. З.
Організація педагогічної роботи з формування емоційно-вольової готовності старших дошкільників до навчання в школі…….. 617
Антонюк Н. А.
Студентроцентроване навчання як модель розвитку сучасної вищої освіти…… 620
Астахова М. С.
Сучасні проблеми створення безпечного освітнього середовища в закладі загальної середньої освіти в умовах воєнного стану……..….. 623
Атанасова В. В., Степанова В. С.
Інновації навчання у вищій школі…… 625
Бабовал Н. Р.,Бабовал Д. С.
Особливості освітньої діяльності у закладах післядипломної освіти в умовах сучасних викликів..……... 628
Бажанова М. В.
Особливості педагогічного спілкування сучасного викладача ЗВО…….. 630
Баліка Л. М.
Формування читацької грамотності учня як основа розвитку особистості…….. 632
Batyuk L. V., Zhernovnykova O. A.
Formation of a new strategy in higher education in Ukraine: digitalization of medical education…….…….. 634
Бачинська О. М.
Вибір стратегічних напрямків розвитку ЗВО в умовах сьогодення…… 636
Білан Н. М.
Дидактичні основи формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків…….. 638
Білецька Г. А., Брель Л. С., Задерей І. С.
Інтегративний підхід: сутність та актуальність впровадження під час вивчення природничих навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти…..... 641
Білик В. М., Ялліна В. Л.
Технологічні аспекти викладання модуля «Формування особистості в мультикультурному середовищі» щодо розвитку у студентів лідерських якостей……. 644
Біличенко Г. В.,Міхєєва О. І.
Авторські навчальні курси в системі розвитку професійної компетентності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти…….. 647
Бляшевська А. В., Баласанян С. А.
Розвиток граматичних навичок у процесі вивчення англійської мови в початковій школі…….…… 649

Бляшевська А. В., Гнатенко Ю. Б.
Комунікативна спрямованість у навчанні іноземної мови…… 651
Бляшевська А. В., Масюк Т. В.
Особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій
на уроках англійської мови в початкових класах…….... 654
Бляшевська А. В., Гузь Д. М.
Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального
інтересу учнів у процесі вивчення англійської мови.…… 658
Бляшевська А. В., Кичка С. О.
Особливості викладання англійської мови в НУШ…….. 660
Бляшевська А. В., Климюк Ольга
Початкова школа: проблеми, реалії, перспективи……. 662
Босяченко К. М., Макар Л. М.
Проблема підготовки майбутнього соціального педагога до
формування моральної культури дезадаптованих підлітків
в умовах дистанційного навчання…… 665
Бочкарев С. В., Ковальов О. В.
Вплив дистанційного навчання на проведення занять з фізичного
виховання в НТУ «ХПІ»..……... 667
Боярська-Хоменко А. В., Зеленський Б. Р.
Розвиток потреби в постійному самовдосконаленні як умова
професійного зростання здобувачів вищої освіти…..……. 672
Бричок С. Б.
Чинники розвитку вищої освіти в умовах цифрової трансформації……..... 675
Бурлай Т. В.
Соціальні пріоритети держави в умовах нерівності та воєнних шоків……... 678
Бучма В. В.
Розвиток самостійної пізнавальної діяльності учнів засобами
підручника Нової української школи……..... 682
Бучма О. В.
Освіта, релігія, право: проблеми взаємозв’язку в умовах війни……..... 685
Бушуєва Т. В.
Перспективи розробки технології діагностики психологічної безпеки
освітньо-наукового середовища ЗВО…….…… 688
Бялик О. В.
Формування української національної та громадянської ідентичності як
важливий чинник громадянської освіти……..……. 691
Ван Сінь, Ван Чжо
Практичні методи навчання майбутніх дизайнерів візуальної комунікації……... 693
Василенко В. М., Боярська-Хоменко А. В.
Види мотивації педагогічних працівників до професійної діяльності……..……. 695
Vasyliuk T. G., Razmolodchykova I. V.
Modern challenges in professional training of social educators…….. 697

Вітчинкіна К. О.
Форми підготовки фахівців із графічного дизайну у КНР: аналіз міжнародних та національних освітньо-професійних програм…… 700
Voinarovskyi Andrii, Nikolaieva Iryna
The main stages of a child's physiological adaptation to school……... 702
Волчукова В. М., Тіщенко О. М.
Особливості розвитку виконавських вмінь та навичок у майбутніх хореографів в процесі вивчення дисципліни «практикум з виконавської діяльності хореографа»…… 705
Галатюк М. Ю.
Спортивний стиль життєдіяльності студентів як показник якості функціонування системи фізичного виховання у закладах вищої освіти……. 708
Гармаш С. В.
Актуальні проблеми системи вищої освіти України в умовах сучасних викликів.. 710
Гончаренко О. М.
ChatGPT і навчання…….. 711
Гончарова О. М.
Структура іншомовної комунікативної компетентності……..... 713
Го Цзянькунь
Особливості комунікативної взаємодії з молодшими школярами в процесі опанування художніх технік……. 715
Гусакова О. О.
Використання педагогічної фасилітації під час викладання іноземних мов…….. 717
Гутник Д. Д., Кін О. М.
Формування безпечного освітнього середовища як наукова проблема..... 719
Давидова Ж. В
Застосування методів проблемного навчання в підготовці фахівців медичного профілю……. 720
Дворник О. М.
Концептуалізація поняття «складні життєві обставини» в освітньому середовищі…… 722
Деденєв О. Ю.
Визначення ефективності традиційного трудового навчання щодо формування громадянської відповідальності учнів 5-9 класів…….. 724
Денисова С. П.
Individualization of the process of learning and education in foreign language lessons……... 726
Доброносова Ю. Д.
Концептуальні засади викладання філософських курсів у закладах вищої освіти…….. 728
Долматова М. П.
Формування професійної компетентності студентів немовних ВНЗ у процесі вивчення іноземних мов…….. 732

Драгунова М. Б., Нечаєв М. П.
Особливості надання якісних освітніх послуг в закладах
вищої медичної освіти в умовах
сучасних викликів……..... 735
Дрозд М. П.
Методи формування духовно-моральних цінностей здобувачів вищої педагогічної освіти……..…….…… 737
Думбур О. А., Ткачова Н. О.
Креативне мислення як педагогічна категорія…….. 738
Євтушенко Н. С., Твердохлєбова Н. Є., Сухенко О. В.
Педагогічні особливості підготовки майбутніх фахівців
за спеціальністю «Цивільна безпека» ……..……..... 740
Єльнікова Н. І.
Формування та розвиток орфоепічної компетенції в майбутніх працівників правоохоронних органів……..…. 743
Ємець А. А., Коваленко О. М.
Проблеми фахової підготовки майбутнього учителя початкових класів
в умовах сьогодення…….. 746
Жога Р. А.
Специфіка персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти..…..... 748
Жуков В. П.
Актуальність проблеми формування етико-партисипативної культури
майбутніх учителів……..... 751
Задоя С. Ю
Змістовий і дефінітивний аналіз поняття «розвиток творчого
потенціалу учнів» у процесі бандурного музикування…….…… 753
Зарубенко О. Г., Зеленська Л. Д
Показники естетичної вихованості майбутніх учителів…….... 755
Захарова В. В.
Підвищення рівня правової культури молоді в освітньому процесі України….. 758
Звєкова С. М.
Методи формування дослідницької компетентності в майбутніх
бакалаврів спеціальної освіти…..……. 760
Іванова В. Ю.
Формування самоосвітньої компетентності майбутніх молодших
бакалаврів музичного мистецтва в площині культурологічного підходу……..... 763
Ільченко О. Ю
Реалізація принципу академічної доброчесності при підготовці здобувачів вищої освіти……..…… 765
Іонова О. М, Ма Лі, Чень Цюнцюн
Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва……..……..…….. 769

Казначеєва Л. М., Тюска В. Б.
Активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти
у процесі навчання…… 771
Кваша А. С.
Ризики виникнення булінгу під час збройних конфліктів…….. 774
Кизилова В. В.
Читацька грамотність як освітня мета сучасного цифрового суспільства……... 777
Князь О. Г.
Сфера нематеріальної культурної спадщини у освітній галузі України……... 780
Князян М. О., Романюк Д. Х., Князян Р. Х.
Методи формування та актуалізації вмінь рецепції іншомовного
повідомлення у майбутніх бакалаврів філології..……. 782
Коваленко К. М.
Прояви плагіату в закладах вищої освіти…….....….. 785
Кокарєва А. В.
Психолого-педагогічні аспекти впровадження STEM-освіти у вищій школі..... 788
Колесникова О. М.
Методична робота в закладах освіти засобами гейміфікації…..... 790
Коркішко А. В., Оленєв О. В.
Професіоналізм як невід'ємний складник професійного статусу
майбутнього педагога……..... 791
Коркішко О. Г., Завалій Є. С.
Використання ресурсу альтернативної освіти як педагогічна умова
формування лідерської компетентності майбутніх педагогів……..…. 792
Корольов А. І.
Теоретичні підходи до визначення ризиків у професійній діяльності майбутніх
офіцерів Національної гвардії України…….…. 795
Косиченко В .А.
Зміст та структура етнокультурної компетенції майбутніх педагогів……... 798
Kotova A. V., Serdiuk V. M., Pavlova L. V.
Vocabulary booster for students of non-linguistic specialities…….…….... 800
Кофанова О. В.
Інтерактивні методи викладання інженерних дисциплін у
технічному закладі вищої освіти.....…….…. 802
Коу Веньбо
Особливості підготовки дизайнерів інтер'єру у ЗВО України…….. 806
Крокун-Баранова А. П., Магілін О. В.
Система виховання старших підлітків у закладах освіти з посиленою
військово-фізичною підготовкою……. 807
Кудрявцева Т. О., Бурлака І. С.
Актуальні питання фундаментальної підготовки майбутніх
лікарів в умовах сьогодення……. 809

Kuzmych O. V.
Individual reading as a tool of developing critical thinking in foreign language classes…….…….. 813
Курліщук І. І., Петров С. С.
Особливості організації уроків фізичної культури в умовах воєнного стану…… 814
Лавошник А. О.
Аспекти формування підприємницької компетентності у центрах зайнятості засобами маркетингових комунікацій……..…….. 816
Лавринович О. А.
Цифрова трансформація освіти: соціальні ризики…… 819
Лахно Є. І.
Сутність поняття «імідж закладу освіти» та його складові…..……..... 821
Лебедєва К. О.
Оптимізація формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю……... 823
Лей Кунь
Теоретичні засади патріотичного виховання студентів у Китайській Народній Республіці…… 826
Ліпчевська І. Л., Малихін О. В.
Сучасні форми, методи і засоби навчання у професійній підготовці майбутнього вчителя у вищій школі…..……..... 828
Лі Хайцзюань
Засоби онлайн-комунікації в підготовці майбутніх учителів……. 831
Лі Цяньє
Форми організації навчання як засіб розвитку пізнавальної активності особистості……..... 833
Лі Юаньці
Основні емпатійні якості вчителя музичного мистецтва…….. 836
Литвин О. В.
Дистанційна освіта на засадах розвитку новітніх хмарних обчислень……..... 838
Литвин С. В.
Технологія забезпечення безпечного інформаційно освітнього середовища у сучасних умовах…….. 841
Лупаренко С. Є., Золотарьов А. П.
Етапи та показники утворення педагогічної команди в закладі вищої освіти.... 842
Лу Цзе
Роль інтеркультурної комунікації в сучасному освітньому процесі……. 845
Ло Юаньвень
Розвиток естрадного мистецтва в Китайській Народній Республіці……. 847
Майнаєв Ф. Я
Формування інфомедійної грамотності в учнів середньої шкільної ланки засобами інформаційно-комунакаційних технологій…….. 849
Майстрюк І. С.
Етапність у формуванні самоосвітньої компетентності у школярів……..... 852

Макарова А. Ф., Плугіна А. П.
Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на формування мовлення молодших школярів……..... 855
Маренич В. В., Боярська-Хоменко А. В.
Значення навичок командотворення у професійній діяльності педагогів…..... 858
Марченко О. Г., Жовтоніжко І. М.
Освітнє середовище закладів вищої освіти як передумова формування Soft skills майбутніх фахівців…….. 860
Марчук С. С., Хом'як О. А.
Мотиваційно-ціннісний компонент ціннісних орієнтацій студентів…..……... 863
Маторіна Н. М.
Творча спадщина Бруно Шульца крізь призму освітянських викликів сьогодення……... 866
Мельничук І. М.
Цифрова медична освіта як предмет педагогічних досліджень……..... 869
Миронов К. А., Зеленська Л. Д.
Розвиток навичок полісуб'єктного і діалогічного спілкування як умова формування толерантності майбутнього викладача……..... 871
Митчик О. П.
Психологічні особливості здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану..... 874
Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К.
Вища освіта України як інструмент боротьби з російською інформаційною агресією…….…. 877
Нечитайло Т. С., Зеленська Л. Д.
Шляхи формування комунікативної компетентності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти……..……. 879
Ніколенко Л. І.
Використання сакральних споруд Богуславщини у катехизації, вихованні і пасторальному супроводі……..….. 880
Панасенко Ю. А.
Прийоми арт-терапевтичної технології для розвитку ритмічних здібностей учнів початкових класів на уроках мистецтва……... 883
Панчук В. С.
Особливості виховання національно-патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку……. 886
Panczuk N. P., Panczuk S. O.
Kształtowanie się sfery wartości studenta uczelni wyższej jako składowej kompetencji
zawodowej……..... 888
Парфьонова О В., Мельник С. С.
Організація контролю під час навчання англійської мови студентів немовних факультетів……. 892
Пачевська А. В., Попова О. І., Попов М. В.
Wyzwania dla wyższego szkolnictwa medycznego w Ukrainie…….. 893

Пахомова Л. В., Ялліна В. Л.
Застосування віртуальних дошок для реалізації проєктної діяльності в НУШ в умовах дистанційного навчання…….. 896
Пащенко В. В.
Інформаційно-комунікаційні технології як ефективний інструмент формування в майбутніх психологів компетентності створення командно-цільової мотивації для нових членів професійної групи……..... 900
Пінський О. О., Гаркавець С. О., Пилипенко В. А.
Питання професійної підготовки сучасних учителів природничих дисциплін….. 903
Подольська Я. А.
Формування SOFT SKILLS у межах вивчення іноземної мови студентами технічних спеціальностей……..... 906
Полєва І. Л., Ткачова Н. О.
Визначення суті поняття «методичний супровід продуктивної педагогічної діяльності викладача ЗВО» ……..... 909
Поліщук О. С.
Теоретичні аспекти формування правової культури здобувачів вищої освіти... 912
Пономарьова М. С.
Мотивація до педагогічної професійної діяльності майбутніх викладачів вищої освіти…..……..…. 914
Пономарьова Н. О., Молчанова Д. О.
Організаційна компетентність учителя Нової української школи……. 916
Посохов Є. О.
Проблеми адаптації студента до навчального процесу у вищій школі (на прикладі викладання загального курсу органічної хімії в закладах вищої технічної освіти)……..….. 918
Починкова М. М., Бугаєвська Д. М.
Місце інтеграції на уроках української мови та літератури в 5 класі……. 921
Пустовіт Г. П.
Розвиток професійної компетентності викладача в умовах персоніфікування післядипломної освіти……..……... 923
Пухно С. В., Коваленко Ю. В.
Особливості формування компонентів мотиваційної сфери майбутніх психологів……... 925
Рабокоровка Г. В.
Патріотична складова у вихованні майбутніх офіцерів Збройних Сил України……..……... 927
Разумна А. Г., Гиря М. П.
Особистісна зрілість майбутніх фахівців сфери охорони здоров'я як чинник копінг-стратегій подолання ненормативної особистісної кризи, викликаної війною……... 929
Ревенко І. В.
Емпатійно-рефлексивна культура як професійна якість учителя мистецької освітньої галузі……..……..... 932

Рибалка О. Я.
Психолого-педагогічні аспекти формування здоров'язбережного середовища в ЗВО…….…… 935
Рибалко Л. С., Овсюк Д. Р.
Педагогічний потенціал позааудиторної роботи у формуванні готовності майбутніх психологів до професійної самореалізації …….. 939
Романов О. В.
Професійний статус вчителя та його складові…….…….. 941
Рубан А. А.
Використання прийомів асоціативного мислення на уроках літератури…….. 944
Рубан Н. П.
Аспекти краєзнавчо-туристичної діяльності в навчально-виховній роботі закладу вищої освіти……..…….. 948
Русин Г. А.
Особливості організації самостійної роботи студентів в умовах війни…….. 950
Рябовол Л. Т.
Європейський досвід для підготовки вчителя в Україні…….…..... 953
Сайко Н. О.
Соціально-психологічна складова професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти……..……..... 956
Свиридова Т. І.
Підготовка фахівців сімейної освіти в Канаді для забезпечення освітнього процесу в умовах сучасних викликів…….…... 959
Ситнікова О. В.
Методичні прийоми формування в майбутніх бакалаврів філології компетентності міжкультурної взаємодії……..... 961
Сіра І. Т.
Історія математики як засіб формування культури математичного мислення..... 964
Смолін Ю. О.
Використання дистанційних технологій під час викладання технічних дисциплін у сучасних умовах…….. 968
Смолянюк Н. М., Пасічник М. М., Цінь
Формування загальної культури молодшого школяра як педагогічна проблема……..……..... 970
Собченко Т. М., Мороз К. Ю.
Напрями психолого-педагогічної підтримки здобувачів загальної середньої освіти під час воєнного стану…….…. 972
Стрижак Ю. О.
Реалізація педагогічних умов формування саморегуляційної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі професійної підготовки…….. 974
Табінська С. О., Сущенко А. В.
Аксіологічний зміст соціокультурної освіти майбутніх фахівців фізичної культури і спорту…….…… 977

Список використаних джерел

1. Бех І. Д., Кириченко В. І., Петрочко Ж. В. З Україною в серці (тренінг з патріотичного виховання дітей та молоді): посібник. Харків: Друкарня Мадрид, 2016. 140 с. URL : https://www.kremenetslyceum.com.ua/wp-content/uploads/ trening-progr-z-Ukrayinoyu-v-sertsi.pdf.
2. Кодекс честі офіцера Збройних Сил України. URL : https://studfile.net/preview/9777090/page:18.
3. Про необхідність посилення історико-культурного компонента як обов'язкової складової вищої освіти: Рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21 червня 2022 р. про історико-культурну складову освітнього процесу. URL : https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/ 2022/06/Рішення-Національного-агентства-про-історико-культурну-складовуосвітнього-процесу.pdf.

ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ЧИННИК КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ НЕНОРМАТИВНОЇ ОСОБИСТІСНОЇ КРИЗИ, ВИКЛИКАНОЇ ВІЙНОЮ

Разумна А. Г.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Приватний вищий навчальний заклад
«Харківський міжнародний медичний університет»,
м. Харків, Україна
Гиря М. П.
кандидат технічних наук,
Приватний вищий навчальний заклад
«Харківський міжнародний медичний університет»,
м. Харків, Україна

Воєнний стан, суттєва драматична зміна тотального соціально-буттєвого контексту життя, на суб'єктивному рівні сприймається як доленосний виклик та переживається людиною екзістенціально як найгостріша ненормативна *особистісна криза.* За глибиною тектонічного впливу на особистість вона є *екзистенціальною та лімінальною*. Об'єктивні обставини війни роблять людину приреченою на необхідність змін та здійснення ургентних доленосних виборів. Це непросто зробити пересічній дорослій людині, а дитині, підліткові та юнакові (у тому числі – і студентові) – тим більше, внаслідок відсутності досвіду переживання гострих криз власного життя.

Шлях подолання особистістю кризової ситуації визначається обраною копінг-стратегією та виявляється у відповідній копінг-поведінці. Для загальної диференціації видів копінг-стратегій ми вважаємо необхідним ураховувати їх найбільш значущі парадигмальні ознаки «активності – пасивності» та «конструктивності – деструктивності», а також визначати суб'єктивне джерело

(«ситуативність» та «диспозиційність») для пошуку вирішальних підстав для прийняття рішень [3; 4].

Подолання ненормативної гострої кризи особистості, викликаної війною, пов'язане на особистісному рівні із *здатністю* до особистісного відповідального ***вибору*** та вміння послідовно діяти у відповідності до нього. Цей вибір є таким, що передусім має аксіологічний характер. Тут людина визначається з тим ціннісним рядом, що вона вбачає відповідним власній особистості. Передумовою здатності особистості до усвідомленого автентичного вибору є її *особистісна зрілість*. Зважаючи на аналіз особистісної зрілості в сучасних дослідженнях, проведений О. Штепою (2008) [5], С. Барановою (2020) [1], ми вбачаємо дві особливості інтерпретації особистісної зрілості – як інтрапсихічну категорію, що визначає ментальну розвиненість особистісних структур, які забезпечують її суб'єктність, автентичність, проактивність тощо, а також як інтерпсихічну (соціально-психологічну) категорію, яка висвітлює соціокультурний ціннісний зміст вибору власної позиції особистості в системі її актуальних соціальних зв'язків та ставлень. Особистісна зрілість як соціокультурна характеристика визначає обрані критерії у ситуації вибору спрямованості актуальної життєдіяльності. Вони можуть бути здійснені в межах аксіологічного континууму – від нижчих (біоекзистенційних) до вищих (соціокультурних, моральних) цінностей. Особистісна зрілість як інтрапсихічна характеристика визначає розвиненість ментальних особистісних структур на континуумі – від конформності, залежності, афективно-імпульсивної реактивності (на низькому рівні) і автентичності, суб'єктності, усвідомленості, проактивності (на високому рівні).

Навчання в медичному ЗВО має високий рівень когнітивної та морально-психологічної складності, які самі по собі викликають у студентів певні труднощі, а воєнний стан їх значно посилює. Сама професійна діяльність у сфері охорони здоров'я, «навантажена» обставинами війни, потребує від фахівця додаткових джерел власної психологічної ресурсності, що актуалізується в копінг-поведінці [2].

На підставі аналізу психологічних характеристик кризових станів студентів-медиків, викликаних війною, ми досліджували особливості їхніх переживань та обраних копінг-стратегій. Предметом нашого пілотного дослідження стало співвідношення особистісної зрілості та копінг-стратегії подолання особистісної кризи, викликаної війною у студентів-медиків. Зазначимо, що на особистісному рівні воєнний стан переживається як викликана драматичною соціальною метаситуацією війни суб'єктивна картина буття «війни у власному домі». Психологічний феномен «війни у власному домі» визначається як катастрофічна загроза власній життєдіяльності.

«Власний дім» як психологічна категорія є спорідненою категорії «психологічний простір буття» особистості. У різних людей категорія «власний дім» має різний «обсяг» та «зміст». У період війни відбуваються динамічні зміни в характері переживань та сенсів усього, що людина вважає «власним домом». Це можуть бути відчуття розширення його простору та змісту: від «простору власного ментально захищеного і комфортного помешкання» до «простору власного міста,

селища, країни, батьківщини», які водночас суб'єктивно стають безпосередньо чуттєвими. При цьому актуалізуються цінності захисту «власного дому» під час війни, особистість визнає себе причетною і відповідальною за спокій у «власному домі». Водночас може відбуватись і звуження ментального формату «власного дому», який ущільнюється до помешкання, яке із суб'єктивною легкістю змінюють. Тому захищати таке конкретне помешкання немає великого сенсу, а краще знайти інше в більш безпечній ситуації.

Зважаючи на сутність соціально-психологічної особистісної зрілості, розширення ментального обсягу «власного дому» у період війни є соціально-зрілою динамікою, його основним аксіологічним підґрунтям є вищі (соціоморальні, нададаптивні) цінності, що актуалізують «відповідальність за безпеку власного дому». Соціально-психологічна особистісна незрілість виявляється опорою на нижчі (біоадаптивні) цінності, що визначається особистістю як психологічне звуження та знецінення «власного дому» із одночасною актуалізацією устремління до самозбереження.

Дослідження визначення студентами-медиками способу власної життєдіяльності в період фази війни показало наявність зв'язку сформованості особистісної зрілості та характеру спрямованості копінг-стратегії подолання ненормативної кризи. Студенти з *високим рівнем соціально-психологічної* та *ментальної* особистісної зрілості показали, що особистісна криза, викликана війною, сприймається ними як переважно аксіологічна. Копінг-стратегії для них базуються на ревізії та реструктуризації системи власних цінностей, що розгортається від визначення ціннісної домінанти «захисту власної домівки» до фільтрації решти цінностей на підставі «обслуговування» цієї домінанти, відкидання цінностей, що не спрямовані на реалізацію основної домінантної цінності. При цьому актуалізуються термінальні цінності Батьківщини, власного народу та інструментальні цінності соціальної корисності для захисту «власного дому». Професія лікаря в ціннісному вимірі сприймається як спосіб задоволення зазначеної домінантної цінності. Відбувається ментальна селекція значущих осіб на вісі «свій – чужий» на підставі їхнього ставлення до визначеної домінанти. Отже, основною стратегією соціально-психологічно та ментально зрілої особистості є «пасіонарний вибір» ціннісної спрямованості та значущих інших.

Студенти із середнім рівнем соціально-психологічної та високим рівнем ментальної особистісної зрілості відзначаються частковою реструктуризацією власних цінностей із збереженням певного балансу соціоцентричних та біоцентричних цінностей. Морально-етичні проблеми пов'язані із захистом «власного дому», але вони зорієнтовані на допомогу іншим в їх безпосередньому розв'язанні. Копінг-стратегія при цьому спрямовується на пошук як внутрішнього, так і зовнішнього ресурсу забезпечення реалізації соціальних та особистісних потреб і цінностей. Добре раціональне усвідомлення своїх можливостей та актуальних зовнішніх ресурсів дає можливість людині збереження максимальної ефективності у відносно безпечній ситуації щодо воєнного часу. Копінг-стратегія студентів із цим рівнем особистісної зрілості спрямована на допомогу в захисті «власного дому» шляхом надання професійної допомоги, але не в максимально

критичних умовах воєнних загроз. Практично їхній копінг виглядає як професійна та інша допомога людям, постраждалим (та хворим), обрання такої фізичної дистанції від місця максимальної воєнної небезпеки, на якій є дієвими певні соціальні засоби захисту від прямих зіткнень із ворогом.

Студентів із низьким рівнем як соціально-психологічної, так і ментальної особистісної зрілості не виявлено, що пояснюється специфікою відбору до вишу медичного спрямування, який апріорі орієнтований на абітурієнтів із гуманітарною спрямованістю та високим інтелектом як необхідними умовами професійного опанування.

Отже, у студентів-медиків спостерігається зв'язок між особистісною зрілістю та обранням конструктивних стратегій подолання станів ненормативної кризи, викликаної війною при загальному рівні особистісної зрілості не нижче середнього.

Список використаних джерел

1. Баранова С. В. Особистісна зрілість та відповідальність: соціально-психологічний аспект: монографія. Київ : Інтерконтиненталь-Україна, 2020. 364 с.
2. Єхалов В. Кравець О., Горбунцов В. Психологічна ресурсність лікарів-інтернів у воєнний час. *International Science Journal of Education & Linguistics.* 2022. Vol. 1. No. 5. P. 48-54. doi: 10.46299/j.isjel.20220105.06.
3. Касьянова О. М., Разумна А. Г. Актуалізація екзистенціального аспекту професійної ідентичності як чинник виховання особистості майбутніх лікарів в умовах воєнного стану в Україні. *Грааль науки.* 2022. № 17. С. 301-307.
4. Карамушка Л. М., Снігур Ю. С. Копінг-стратегії: сутність, підходи до класифікації, значення для психологічного здоров'я особистості та організації. *Актуальні проблеми психології*. Т.1. 2020. С.23-30.
5. Штепа О. С. Особистісна зрілість: Модель. Опитувальник. Тренінг : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008. 210 с.

ЕМПАТІЙНО-РЕФЛЕКСИВНА КУЛЬТУРА ЯК ПРОФЕСІЙНА ЯКІСТЬ УЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Ревенко І. В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Серед проголошених цінностей духовного розвитку України особливого значення набули такі цінності, як людиноцентризм, гуманізм, дотримання прав і свобод людини, громадянина. Це визначає державну освітню політику, яка орієнтована на всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей [2].

Осмислення сучасних викликів виховання молодого покоління виявило необхідність перегляду та удосконалення вимог до підготовки майбутніх учителів. Наразі стає очевидним, що лише однієї, навіть ґрунтовної, фахової підготовки майбутнього педагога недостатньо. Сучасна школа потребує вчителя високої